

"iyi şirket" Danışmanlık A.Ş.

HALKA KAPALI ŞİRKETLERDE KURUMSAL YÖNETİM UYGULAMALARI

Şule Aylin Koyuncuoğlu

Türkiye' deki halka kapalı şirketlerde kurumsal yönetim uygulamalarını incelediğimizde, SPK' nın yayınladığı kurumsal yönetim ilkelerinin, herhangi bir yasal yaptırıma konu edilmediği görülmektedir. Sadece yasal zorunluluk, ilkelere uyum derecesinin, halka açık şirketler için yıllık faaliyet raporlarında "kurumsal yönetim ilkelerine uyum raporu" başlığı altında yayınlanmasıdır. Bu gereklilik halka kapalı şirketler için söz konusu değildir.

Durum bu şekilde olunca şirketlerin kurumsal yönetimi bünyelerinde yerleştirme istekleri, ilkelerin gerekliliğine olan inançlarının bir sonucudur. Eğer dünyadaki gelişmeler incelenmiş, uzun çalışmalar sonucu ülkeler arasındaki yasal uygulama farklılıklarına rağmen, katılım ile bir sonuca ulaşılmış ve genel kurumsal yönetim ilkeleri ortaya çıkmış ise bu noktadan sonra artık ilkelerin irdelenmesi değil bunların şirket bünyesinde ne şekilde hayata geçirilmesi gerektiği üzerinde çalışmaya başlamak daha akılcı bir yaklaşım olacaktır. Şirketlerin rekabet gücünün artmasında iş hayatında uygulanan kuralların küresel standartlara uyumlu olması büyük önem taşımaktadır. Şirketler dinamik yapılardır. Her birinin farklı karaktere sahip oldukları bir gerçektir. Burada ilkelerin direkt her şirket için kalıplaşmış şekilde uygulanması değil, şirketin gerçekleri ile harmanlayarak hayata geçirilmesi gündeme gelmektedir. Şu noktanın tekrar vurgulanması da önemlidir ki ilkenin şirkete göre düzenlenmesi değil, şirketlerin ilkelere, kendi yapıları doğrultusunda uygun hale gelmek için çalışmaları amacından hiçbir zaman uzaklaşmamalıdır.

Halka açık ya da kapalı, şirketlerde ilkelerin hayata geçirilmeye çalışılması, şu noktada ileri görüşlülüğün de bir göstergesi olarak değerlendirilmelidir. Yeni TTK' nın yasalaşması ile birlikte, şu an için isteğe bağlı uygulama bulan bazı noktaların yasal düzenlemeler ile zorunlu hale geleceği gerçeği ile şirketlerin yakın gelecekte yüzleşmek durumunda kalacakları unutulmamalıdır.

Kurumsal yönetim ilkeleri artık borsa şirketlerini aşmış, tüm özel ve kamu şirketlerini etkilemeye başlayan bir iyi yönetim ve etkili iç kontrol denetim ilkeler bütününe dönüşmüştür. Şu anda ilkeler mevcut düzenlemelere bir istisna teşkil etmemektedir. Mevzuatın şirketlere yüklediği yükümlülükler aynen devam etmektedir. SPK' nın yayınladığı kurumsal yönetim ilkeleri şu an için mevcut düzenlemelerin ilerisinde prensipler içermektedir. İlkeler ile mevcut düzenlemelerdeki ve uygulamadaki eksikliklerin tamamlanması amacı güdülmüştür. Kurumsal yönetim arkasında bir yaptırımın olmaması, konuya temelden inancın sonucu, uygulanabilirliği ortaya çıkarmaktadır. Klasik düşünce olan “sermayeyi ben koydum, riske girdim, her şeyi istediğim gibi yaparım” değil, “benim aldığım kararlar ve yaptıklarım bundan böyle başkalarını da etkileyecek, artık ilişkili olan herkese karşı sorumluyum” noktasına geçişi gerektirir. Burada ki ilişkiyi çocuk-anne-baba ilişkisine benzetebiliriz. Anne ve baba, “çocuk bizim çocuğumuz istediğimizi yaparız” diyemediklerine göre, artık bir birey olarak çocuğun hakları korunuyor ise; şirket kurulup kimlik kazandıktan sonra, şirketin sahiplerinin sorumlulukları genişler.

Yeni TTK Tasarısı oluşturulurken göz önünde bulundurulmuş temel ilkelerden biri; kurumsal yönetimin yani Corporate Governance'ın, şu an için sadece borsa şirketlerini ilgilendirdiği gibi yanlış bir görüşün aslında tüm işletmelerde uygulanması gereken yatırımcıya/ortaklara güven verme, devamlılık, şirketlerin gelişmelerinde yardımcı ilkeler bütünü olduğu inancının yerleştirilmesidir. Bu sebeple Tasarı, tüm sermaye şirketlerine uygulanan iyi yönetime, iç ve bağımsız denetime ilişkin somut hükümler getirmiştir. Tasarının temel amaçlarından biri son yıllarda dünyada uygulama alanı genişleyen ancak ülkelerin ekonomik finansal, siyasal ve kültürel yapılarının farklılığı dolayısıyla çeşitlilik gösteren “iyi kurumsal yönetim ilkelerinin” Türk Hukuku'na yerleştirilmesidir.

Tasarı, kurumsal yönetimin dört ana temel ilkesi üzerine inşa edilmiştir:

1. Derinlemesine şeffaflık, 2. Adillik, 3. Hesap verilebilirlik, 4. Sorumluluk.

Bu dört ana temel, kurumsal yönetim evrensel nitelikleridir.

Derinlemesine şeffaflık, tek başına şirketin ve şirketler topluluğunun finansal tablolarında, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunda, bağımsız denetiminde, işlem denetçisinde ve tüm denetleme raporlarında sağlanmalıdır.

Adillik, menfaat sahipleri arasında gerekli denge kurularak ve somut adalet kavramı ile sağlanmıştır. Hesap verilebilirlik, yönetim kurulu raporlarında, bilgi akışında, geniş bilgi ve inceleme haklarında somutlaşmıştır. Sorumluluk, hesap verilebilirliğe paralel olarak düzenlenmiştir. Pay sahiplerine tanınan dava, aktif ve pasif bilgi alma, inceleme hakları, kolay işleyen hukuki mekanizmalar eşliğinde oluşturulmuştur. Azlık hakları listesi zenginleştirilmiştir. İmtiyazlı paylar sınırlandırılmıştır. Yönetim kurulunda pay sahipleri grupları ile azınlıkların temsil edilmesi olanakları artırılmıştır.

Sermaye Piyasası Kurulu, kurumsal yönetim ilkeleri konusunda tek yetkilidir. Bu yetki ile ilkelerin güncelliği ve dinamizmi sağlayacaktır. Halka açık Şirketlerin yönetim kurullarına, kurumsal yönetim raporu yayınlamak zorunluluğu getirilmiştir. Yönetim kurulu, denetim gibi organlarda profesyonelliğe ve uzmanlaşmaya vurgu yapılmıştır.

Görülüyor ki, tasarının bir an önce yasalaşması ülkemizin kurumsal yönetim kalitesinin yukarıya çekilmesinde büyük rol oynayacaktır.